

Luf. 49.

Hemmets prydnade under gångna tiden.
Likas vanligt som det var och är med hus under
julen är det allt prydd hemmet med lör under
högtiderna på sommaren. Nyutslaget bok och
bräcklör hos pingsthögleden till, så däremot lönn
och lindlör var det mest allmänna till mid-
sommars. Som man är i en stuga för om-
kring brettis eller fyrtis är sedan på mid-
sommarsafton var det som att komma in
i en lövse. I den öppna spisen stod alltid
en stor lövbrädd i en kruka som tog
sig så vackert ut mot den vitkalkade muren.
Sedan placerades lövgrenar här och där vid möb-
larna, särskilt för och mors stora utdragsäng
var rikligt dekorerad. Tillsammans med den
många vilde bommar som hos midsommars
till och också var så rikligt representerade
tog det hela sig oerhålligen festligt ut.

ACC. N:R M. 11597:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det var dock inte omlöst inne i stugan det pyntades utan en björk vid var sida om förslugdrappan sågs vid varenda stuga. Samliga rätt björkar även vid köksingången. Inna sed är icke helt bortlagd överallt, utan ännu kan man få se unga björkar placerade vid förslugdrappan då det är midsommars.

Vår vi tänka oss att folket i varje hus försörgde sig med tillverkning av vävskedar, är det lätt att förstå att det var omöjligt att hoga rent och snyggt i stugan ty detta arbete utfördes alltid inom hus. Visserligen sepades gubbet varje kväll, med en riskrost men då det var lördagskväll gjordes det något omsorgfullare, då skulle även gubbet beströs. Vår bekad sågsynen var för detta ändamål förvarad på vinden, detta skreddes ut på gubbet, och oranna tillsammans skreddes björklöv, under våren och sommaren, detta avsläppte sedan med ena, eller hacket granris.

Flarigenom spred sig en angenäm frisk doft,
helt ombytt av den inbudsar besklickten.

Jemnas sed är sedan långt tillbaka försvunnen,
säkerligen har det ej förekommit de sistn sedda eller
spåda ären.

Vakligtvis skurades gubbet också men endast
till Högkidearna, eller eljest vid särskilda till-
fällen. Detta tillgick inte som det gör nu, att
man ligger på knäna och skuras med en
rotborste, utan man höllde ut en spann
vatten långt fram i stugan, och med foten på en
riskväst ströbbade man till smutsen lossnat
därfter höllde ånyo vatten till sköljning och
allanman försades ned i ett för ändamålet
uträgat hål i gubbet. Det var emellertid inte
endast gubbet som skurades på detta sätt, utan
även väggar och tak vid vissa tillfällen. Det
helt fullt då gällde det att husera rent och fint

i stugan. Vid denna tid var det aldrig tal om mattor på golvet. Sedan dockas är senare tiders uppfinning. För omkring femtio år sedan sågs de första mattorna (trasmattor) på golven i stugorna. Denna typ användes givetvis icke till vardags sedan endast vid särskilda tillfällen såsom jul och andra högtider.

Ungefär vid samma tid började man tapetsera rummen. De mest vanliga färgerna var några begre botten med förgyllda blommor (stora sådana) liksom kantiga med blida färger & mönster. Dessa sattes direkt på väggarna sedan ett smutttor användas spännprapp och bredd.

4 Antag att rummen i hemmet var uttapetserade till jul och den övriga grannlåten som hände julen till fästas upp papperskrona i taket, ribbor och ark på väggarna och pappersblommor i partiererna att en sådan stuga ledde sig

annulunda än den vardagliga är tydligt.
Rebber eller målningar som de också kallades
var långa bonader som föreställde bibliska
bilder. Dessa fästes upp dagen före julafton
och sutto där till flugande dag, och då skulle
även den övriga grannlåten plockas med och göm-
mas till nästa år igen.

Julstaken som ursprungligen tillverkades i
Tyskland försålles här en varjer år återkom-
mande gammal gubbe som kallades "Frisken
Anders" vilken försedde drakten med dylika tavlor
under många år. Men fodringarna blevo stäns
efter hand. Snart ville man hoga tavlor med ram,
sidorna kunde man också få köpa vid bilen
omkring sekelskiftet. Dessa passade också att
hänga upp i äret runt. Sidorna kan man
änu få se på väggarna i en del hus.
Eftersom det aldrig var vanligt förr, att hoga

dukas på bord och skåp till vardags blev det ju så mycket trevligare när dessa kom på till högtiderna. Vid julen som det alltid har gjorts mest för, lades en vit hemvävd duk på bordet med frans blott vid en sida, och där placerades hemslöjda ljus, i gammaldags väl putsade mässingstakar. Likaså drätkannen med hembryggt julöl stod på för det under juldagen. En vit duk placerades också i taket och i mitten av den hängdes en papperskrans. Ljennar var ersatt av en tidigare konstrukt tillverkad helmkrona.

På skåpet fanns också prydnader. Öven här var ett par ljusstakar och någon gammal vas, med pappersblommor och påfågelfjädrar som räckte nästan till taket. Ett skåp av blommor från trädgården och placeras i vasar på skåp och bord är något endast för de senaste trettio eller fyrtio åren. Ljennat krukblommor

i fönstren var mycket vanligt för. De voro
av många slag. Ett myrtenkräd fanns väl i
varje hem liksom pedagonia kruamerania
brinnande körlök novemberkaktes blodsluggor
eller fuxior som de nu kallas och många
andra slag. Vår husmödrarna kom tillsammans
diskuterades alltid brukvärdskapet och man
lågde då sticklingar och så skulle det icke
sägas "uck" för då trindes den uck. Ett stift
sticklingar har blivit mer vanligt de senaste
åren.

Blå hus som byggdes på sextio eller syttio-talet
voro ungefär lika alla. Ett stort rum i ma-
ändan kallades slugan, och ett i andra ändan
kammaren. Ett den öppna spisen, eller fyren som
den också kallades, var placerad i kammaren och
sittugnen i slugan slog väl nästan aldrig
fel. Sittugn kan man ju se i vissa hus ännu

Om den inte var så synnerlig bekväm att göra
egna eld uti; då det fick man göra utifrån köket
var den ändå uppställd, därför att man kunde
använda huss stekt brännle som bränsle, och värmdes
alldeles förträffligt. Hå på sättungen hade stekstaken
sin plats. Detta var en inrättning där man satte
hysstucken ly för längre tillbaka, hade man inte
annat lys, än väl lockade och spindade stiken.
Sticken sattes i en klykva i staken och man lys-
sig galand, så länge man inte visste om något
annat. Så kom emellertid fotogen och man skaffade
små lampor mycket oansenliga, till att börja
med. Men utvecklingen gick vidare snart var det
lampor med glas. Men tro inte att man hade
räd att ha glas på till vardags, ty då drog
den för mycket fotogen. Först på lördagskvällen
sattes glas på flätkrännaren, som den kallades
och då var det lust och roligt i stugan.

Under förra världskriget åren 1917 och 1918 blev
det åter lysebekymmer. Då måste barbid tillgripas,
ett lyselamp som icke var så mycket att rekommendera,
ämbelstons- och friska lamporna. Därför välkomnas fotografen
välkommen igen, tilläts även den blev underhållning
av det nu överallt varande elektriska lyset.

Stora ändringar har fördragits under dessa sex år
och ganska många år som detta skrivna uppfattas
och det är nästan ingenting kvar av detta gamla
än att huset står kvar där det byggdes. Om
icke först alla nedlades bekräftigheter. Finnes har man
ändå kunnat med ett gott stycke och kommit
ganska långt på utvecklingens område.